

PREGLED PROJEKATA OBNOVE LJUBLJANSKE NARODNE GALERIJE

Anica Cevc
Narodna galerija
Ljubljana

ranični događaji u povijesti naroda nisu samo politički nego su uz njih vezani i kulturni. Iz novije povijesti Slovenaca navodim osnivanje sveučilišta i Narodne galerije 1918. godine, Katedre za povijest umjetnosti 1920., osnivanje Akademije znanosti i umjetnosti 1940. i Akademije likovnih umjetnosti 1945. godine – što su samo neke od najznačajnijih kulturnih ustanova u Ljubljani. Podsjećam i na osnivanje muzejskih društava i muzeja po čitavoj Sloveniji u 19. stoljeću: Zemaljskog muzeja u Ljubljani 1821. godine ili muzeja u Mariboru, Celju, Ptujju itd.

Narodna galerija je najprije bila društvena ustanova, a njeno osnivanje su potakli ljubljanski župan Ivan Hribar i slikar Rihard Jakopič. U tome su sudjelovali najugledniji kulturni radnici, naročito slikari i povjesničari umjetnosti. Njeno su djelovanje materijalno pomagali svjesni Slovenci od trgovaca do industrijalaca iz cijele Slovenije. Prvu zbirku u gradskoj kući Kresija, Narodna je galerija postavila godinu dana nakon osnivanja društva, a 1925. godine je od društva Narodni dom otkupila monumentalnu neorenesansnu zgradu na kraju tadašnje Aleksandrove, sada Cankarjeve ceste. Djelomično su zbirke u Narodnom domu bile otvorene 1928. godine, a u cijelosti 1933. godine. Većinu umjetnina za zbirke posudili su umjetnici sami i privatnici, a za povijesni dio prikaza umjetnosti Slovenije Narodni muzej i Društvo za kršćansku umjetnost. Planove za zgradu Narodnog doma, u kojem je Galerija našla svoj dom, izradio je češki arhitekt František Škabrou, a u krajaarskoj akciji novac su prikupili Slovenci od Trsta do Celovca, od Maribora do Ljubljane. Projekt je bio završen 1896. godine. Zgradu, koja je služila za društvene susrete, kazališne predstave, knjižnicu, gala plesne priredbe, kuglanje i biljar, Narodna je galerija nakon preuzimanja morala promijeniti zbog izložbene djelatnosti. Na žalost, više od trećine prostora na 60 godina predala je gimnastičkom društvu Sokol i time ograničila svoje mogućnosti djelovanja i razvoja.

Preuređeni nacrti nisu sačuvani, ako su uopće i postojali. Vjerojatnije je poslove prigodno planirao tadašnji upravitelj Galerije Ivan Zorman, koji je neko vrijeme studirao arhitekturu u Pragu. Za ono doba prilično moderno preuređenje udružilo je zapadne bočne prostore u izložbene prostorije s nadsvijetlom. Budući da vlastiti fond Narodna galerija nije imala, preuređenjem nije dobila depoe, knjižnicu, fototeku ni druge popratne prostore.

U vrijeme rata nije radila – godine 1945. su u nju uselili vojne zatvorenike – a zbirke su bile deponirane. Društvo Narodna galerija je prestalo djelovati, a 1946. Galerija postaje državna ustanova i pod svoju upravu preuzima i zgradu. Na žalost, u zgradi je bio smješten Spomenički ured Narodne Republike Slovenije, a u zapadnom krilu je

»privremeno« ostalo gimnastičko društvo Partizan – Narodni dom, koje je preuzelo funkciju ukinutog društva Sokol. Spomenički ured je iselio 1968. godine, a Partizan još zauzima 1075 od ukupno 2277 četvornih metara. Sve do 1968. godine prostorije u kojima su galerijske zbirke nisu se grijale, također ni depoi, pa su stoga umjetnine bile izložene štetnim temperaturnim razlikama.

Narodna galerija sada ima ukupno 3086 slika, više od 5000 grafika i 790 skulptura. Od toga su izložene samo 234 umjetnine. Ukupnom broju moramo pridodati i fond do sada nepopisanih umjetnina, koje je vlada Slovenije darovala Narodnoj galeriji, i fond neobrađenih grafika, koje je Galerija preuzela od Federalnoga sabirnog centra. Stalni postav je zbog prenatrpanosti neprivačan, naročito odjel srednjovjekovne plastike. Godine 1988. je slovenska vlada Narodnoj galeriji darovala zgradu Kluba delegata, koja se nalazi uza sjevernu stranu matične zgrade. Vraćeno joj je i zemljište koje je društvo Narodna galerija otkupilo 1925. godine. Omogućena je time reorganizacija i osuvremenjavanje Narodne galerije. Bili smo svjesni da se prijedlog reorganizacije mora zasnivati na suvremenim dostignućima u muzeologiji, povezanosti muzejskog rada s javnošću, atraktivnijoj prezentaciji umjetnina, uključujući audio-vizualna sredstva. Prije svega treba dati veće mogućnosti radu s mladima, jer su galerijske zbirke nezaobilazna nadopuna nastavnih programa zapostavljene nastave likovnog odgoja u školama.

Blizina matičnog i darovanog zdanja je idealna za ostvarivanje tako zamišljenog muzeja starije umjetnosti Slovenije s mogućnošću uspoređivanja slovenske i drugih evropskih umjetnosti izloženih u dva međusobno povezana objekta, koji imaju zajedničku informativnu i odgojno-likovnu jedinicu, jedinstveni sistem alarmnih i klimatskih uređaja i zajedničke kadrove, što je i ekonomski najprimjerenije. Preuređenjem se moraju osigurati i prostori za povremene izložbe. Stručni radnici galerije su formulirali zahtjeve o namjeni i kvadraturama funkcionalnih sastavnih dijelova budućeg muzeja starije likovne umjetnosti Slovenije, kao i zahtjeve u odnosu na komunikacije i muzeološku opremljenost. Bili smo svjesni da prilikom planiranja moramo uzeti u obzir i prostore koje još zauzima gimnastičko društvo, jer u protivnome ne bismo mogli do kraja definirati programe i rasporediti ih. Trebalo bi da provedba teče po fazama. Povijesna arhitektura *Narodnog doma* bi u svojoj vanjštini ostala nepromijenjena, a unutrašnjost bi u cijelosti trebalo prilagoditi galerijskim namjenama. Jezgra *stare zgrade* su podrumski, oblikovno neizražajna dvorana, monumentalno stepenište i piano nobile s velikom i malom dvoranom na katu. Uz podrumsku dvoranu na različitim su nivoima nanizani prostori, od kojih je dio udubljen i nadsvođen, a djelomično je uz gimnastičku dvoranu galerijski razdijeljen na dvije razine. Prizemni su prostori u više navrata bili preuređeni i na strani gimnastičke dvorane i na galerijskoj strani. Opterećuju ih još i instalacije. Zamisao je bila kancelarije, knjižnicu, dokumentacijski odjel, fototeku i tehničku radionicu iz sadašnjih prostora preseliti u Klub delegata a matičnu zgradu u cijelosti urediti za izložbene svrhe. To naravno diktira i uklanjanje neodgovarajućih pregrada i osiguravanje zenitalne rasvjete cijeloga prvoga kata.

Klub delegata koji je bio sazidan prema nacrtima arh. Marka Župančiča 1947. godine, te je za tadašnje prilike skromnija arhitektura, može se preoblikovati slobodnije.

Budući Muzej starije umjetnosti Slovenije trebao bi imati sljedeće jedinice:

Galeriju slovenske umjetnosti,

Galeriju druge evropske umjetnosti,

Prostor za povremene izložbe,

Centar za likovno pedagoški rad,

Informativni centar,

Knjižnicu sa slobodnim pristupom,

Foto-dokumentaciju umjetnosti Slovenije,

Depoe za slikarstvo, plastiku i grafiku,

Restauratorske radionice,

Tehničke radionice,

Skladišta,

Kancelarije za stručno i administrativno osoblje,

Sobe za goste,

Ugostiteljski pogon.

Izložbene dvorane u oba objekta treba međusobno povezati, a komunikacije za posjetioce moraju u najvećoj mogućoj mjeri biti pregledne, monotonost u gledanju izložaka neka prekidaju cezure koje će ublažiti poznati galerijski umor, nigdje ne bi trebalo biti prepreka za invalide. Prostori moraju biti alarmom zaštićeni uz osiguranje propisanih klimatskih uvjeta.

Budući da je Robbova fontana pred Gradskom kućom ugrožena i kopija je već izrađena, Galerija je u uvjetima natječaja predlagala mogućnost ukomponiranja fontane u novu galerijsku cjelinu. Premještanje Robbove fontane u prostore s klimatskim uređajima je ekonomično, a smještaj unutar galerije slovenske i druge evropske umjetnosti i sadržajno opravdan. Uz tako zamišljena polazišta bile su izrađene programske osnove kao prilog natječajnoj dokumentaciji.

Na žalost, mora se zabilježiti da je odiseja desetogodišnjih pregovaranja za dobivanje Kluba delegata bila samo dio poteškoća. Postupak dobivanja lokacijske informacije, što je obavezni prilog natječajnih materijala, trajao je 106 dana. Pravodobno je prije raspisivanja natječaja javljeno stajalište Ljubljanskoga regionalnog zavoda za zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, koji je **preporučao** podzemno povezivanje postojećih objekata, a lokacijska je informacija takvo povezivanje **zahtijevala**, s time što je u nadopuni upravna služba pridržavala pravo odlučivanja na temelju konkretnog **arhitektonskog rješenja**. Druga ograničenja lokacijska informacija nije postavljala, ali ni konkretne odluke o opsegu i lokaciji podzemne veze.

Galerija je u travnju 1989. raspisala natječaj i na suradnju pozvala devet generacijski raznorodnih renomiranih arhitekata, iz različitih gradova. Sudjelovanje u natječaju su potvrdili svi pozvani arhitekti:

– prof. arh. Miloš Bonča

– prof. arh. Stanko Kristl

– arh. Tomaž Medvešek

– prof. arh. Milan Mihelič

– prof. arh. Boris Podrecca

– prof. arh. Edo Ravnikar

– arh. Igor Skulj

– arh. Marta Tobolka-Čupić

– arh. Branko i Ivan Kocmut.

Projektanti su morali uvažiti nepromjenjivost povijesnog zdanja, na razmjerno mali prostor smjestiti Robbovu fontanu, postići urbanistički odgovarajuću vezu između objekta i Kluba delegata i prostor prilagoditi brojnim heterogenim javnim i internim zadacima muzeja starije umjetnosti Slovenije. U suvremena muzeološka načela sigurno se ubraja uži kontakt s posjetiocima, obavljanje likovno obrazovnih programa, suvremena informatika i suvremeni postav zbirki uz odgovarajuće osvjetljenje.

Svi sudionici natječaja udubili su se u funkciju i specifikum muzeja starije umjetnosti Slovenije i u povezivanje matične zgrade s Klubom delegata unijeli veoma individualna, neki više klasična, a neki modernija rješenja. Svi su projekti smjestili Robbovu fontanu u dio koji povezuje oba objekta, iako postavljanje fontane nije bilo obavezno, a svi osim jednog projekta objekte povezuju u svim nivoima.

U žiriju za ocjenu projekata radila su četiri arhitekta, dva povjesničara umjetnosti i jedan slikar. Prije isteka natječaja dva arhitekta su odustala, na žalost i arh. Boris Podrecca, tako da je galerija primila sedam veoma interesantnih projekata i što se tiče arhitektonskog oblikovanja i funkcije. Žiri je odlučio da prvu nagradu dodijeli projektu arh. Ravnikara, a tri druge nagrade projektima arh. Milana Miheliča, arh. Tomaža Medveščka i projektu arh. Branka i Ivana Kocmuta i otkupne nagrade drugim arhitektima sudionicima.

Projekti su u siječnju 1990. bili javno izloženi, a na odabrani projekt nije bilo primjedaba. Sredstva javnog obavještanja su naglasila potrebitost investicije i davala stručno odmerene ocjene pojedinih projekata. S odabranim projektantom sklopljen je ugovor za izradu idejnog projekta.

Sažeto ću ukazati na neke kvalitete i karakteristike pojedinih projekata.

Projekt **arh. Milana Miheliča** je dobro udovoljio svim funkcionalnim potrebama galerije, a privlačnost projekta je u izrazito longitudinalnoj komunikaciji u prizemlju, koja povezuje glavne ulaze u matičnu kuću i Klub delegata, u čijoj sjevernoj osi je smještena Robbova fontana.

Povijesni objekt Galerije ostaje dominantan i u novoj urbanoj kompoziciji, respektirana je arhitektura Kluba delegata kao jedna od rijetkih arhitektura iz prvoga poslijeratnog razdoblja (1947.). Osvjetljenje novih izložbenih prostora galerije evropskog slikarstva trebalo bi biti prirodno, zenitalno, kvadratura ovih prostora je 1.163 m² od ukupno 4.223 m² novogradnjom dobivenih prostora i 490 m² namijenjenih izložbenim depoima. Za realizaciju projekta bilo bi nužno iseljenje gimnastičkog društva. Smještaj Robbove fontane u dnu komunikacijskog prostora je veoma domišljen, no pod znakom pitanja je kolonada oko fontane, koja u razmjerno uskom prostoru previše konkurira spomeniku.

Projekt **arh. Tomaža Medveščka** ostavlja Klub delegata kao arhitektonsku ljusku nepromijenjen, a interno se preoblikuje u smislu novih namjena, dok zahtijevanu kvadraturu i funkcije izložbenih prostora locira u novi objekt, koji ispunjava sav međuprostor između objekata. Prednosti ovog projekta su: mogućnost etapne gradnje,

kvadratura koja čak nadilazi natječajne zahtjeve, veoma racionalan raspored i u odnosu na funkcije i u odnosu na sadržaj. Transparentno rješenje jedinice u kojoj je arh. Medvešček ukomponirao Robbovu fontanu je privlačno, no po svoj prilici nešto slabije po oblikovnoj strani. Za građu starije umjetnosti, i za povremene izložbe, visine izložbenih prostora u prizemlju su premale.

Projekt **Branka i Ivana Kocmuta** odaje arhitekta koji su se doista udubili u problematiku, koji zadatak nisu prihvatili usko, već su se pozabavili urbanistički domišljenom organizacijom cjelokupnog pravokutnika od Cankarovog doma do Narodne galerije. Taj prostor bi trebao biti popločana pješačka zona. Na raskrižju Kidričeve i Prežihove ulice locira se piazzetta, Plečnikova svjetla u Tivoliju produžuje do Opere, a novu dijagonalnu pješačku stazu preko muzejskog trga obogaćuje plastikama. Pri tome je zbog škole problematično suženje Prežihove ulice. U svakom slučaju je to projekt vrijedan da se uzme u obzir prilikom budućeg uređenja centra Ljubljane. I ovaj projekt čuva izgled Kluba delegata i u potkovastom prostoru između galerije i Kluba delegata planira novu zgradu s veoma osobnim pečatom projektanata. Projekt po kvadraturi odgovara zahtjevima, ali su komunikacije među pojedinim jedinicama izvedene s manje uspjeha. Robbova fontana je zaštićena vitrinom, a kao urbanistički element ovaj je dio projekta izveden manje uspješno. Zbog blizine škole i prometno snažno opterećenog raskrižja Prežihove i Kidričeve ceste pod znakom je upitnika i smještaj trga ispred bočnog ulaza u galeriju.

Projekt **prof. Miloša Bonča** zadatak rješava tako da na mjestu Kluba delegata postavlja dvojni matičnog zdanja i nešto izvan osi Kidričeve ceste komponira zastakljen element za Robbovu fontanu. Zrcalno su preslikani i elementi stare zgrade, prije svega velike dvorane i reprezentativnog stepeništa. Veoma je pažljivo riješeno povezivanje cjeline s okolinom i obrada fasade, manje je funkcionalna raspodjela prostora, komunikacije i osvjjetljenje, a dominantnost matičnog zdanja je negirana.

Projekt **prof. Stanka Kristla** je u svom rješenju najradikalniji, jer na mjesto Kluba delegata postavlja potpuno novi objekt, koji je podzemno po cijeloj širini dvorišnog dijela Kluba delegata povezan s matičnim zdanjem. Još je radikalniji alternativni prijedlog da se obližnji Klub književnika preseli u zgradu Kluba delegata, a planirani objekt sagradi pored Opere i ispod Cankarjeve ceste poveže s matičnim objektom. Projekt **arhitekta Igora Skulja** zasniva se na stvaranju novog arhitektonskog objekta s veoma naglašenim veznim dijelom nasuprot reprezentativnom zdanju Narodne galerije. U njega je ukomponiran i iz poluotvorenog atrija dostupan novi ulaz u dvoetažno transparentno predvorje s Robbovom fontanom. Oblikovno zanimljivo rješenje, na žalost, galerijskim zadacima odgovara u manjoj mjeri, a naročito zbog povezanosti izložbenih prostora.

Detaljnije ćemo opisati nagrađeni projekt **arh. Ravnikara**.

Idejni nacrt radnici Galerije su detaljno pregledali, dali primjedbe i prijedloge za dopune i promjene, a projektant sa suradnicima arh. Anom Mavko i arh. Andrejem Kasalom je sam dopunjavao idejni nacrt i oblikovanje arhitekture, naročito centralnog dijela s Robbovom fontanom.

Projekt arh. Ravnikara štiti dominantnost povijesnog zdanja i zastarjeli klasični tip galerije pretvara u suvremen, turistički privlačan i s životom grada povezan organizam.

Robbovu fontanu smišljeno postavlja u os Kidričeve ceste te je pomoću transparentnih elemenata koji se nalaze pred njom vizualno povezuje s okolinom, prije svega s pozadinom Fabianinijeva drvoreda uz Prešernovu cestu i s Tivolijem. Tako stvara novu urbanističku kvalitetu na prostoru do sada za javnost zatvorenog dvorišta i neuglednog prijelaza.

Uzdužni presjek zgrada dobro ilustrira neizjednačenost visinskih točki oba objekta. Arhitekt Ravnikar oba objekta rafinirano povezuje na jedinstvenoj dominantnoj visinskoj koti prvoga kata. Modul grupacije prostora u povijesnom objektu: dvorana, bočni kabineti – prenosi i u nadogradnju Kluba delegata. U veznom dijelu, koji okružuje Robbovu fontanu, na zidane dijelove arhitektonske ljske apliciraju se ponavljanja dekorativnih detalja povijesnog objekta i tako se oblikovno ostvaruje povezanost oba objekta. Sjeverna bi neoblikovana fasada, koja je vjerojatno zbog štednje ostala nedovršena, dobila dekoraciju prema izvornim nacrtima.

Sušтина Ravnikarova projekta je da sadašnji reprezentativni ulaz u galeriju sačuva samo za reprezentativne namjene, a svakodnevna događanja da se odvijaju oko Robbove fontane, prostor koje bi tako uz razna događanja (informacije, prodaja, ulaz u kafeteriju) zaživio kao trg u malom.

Plan, kako je predviđeno projektom, omogućava ostvarenje svih muzejskih internih i javnih zadataka u suvremenom obliku, naravno u granicama mogućnosti koje dopuštaju preoblikovane zgrade i prostor među njima. Realizacijom investicije galeriji treba osigurati mogućnost rada i razvoja barem za daljnjih 100 godina. Galerijske jedinice slovenske umjetnosti i galerija evropske umjetnosti povezane su u jednom nivou preko ophoda uz Robbovu fontanu, koja je također prostor za povremeno izlaganje vitrinske građe.

U glavnoj zgradi prostori su maksimalno iskorišteni za izlaganje slovenske umjetnosti, a galerija evropske umjetnosti je smještena u gornjem katu nadograđenoga Kluba delegata.

Prostor za povremene izložbe je odvojen od stalnih zbirki u prizemlju, što posjetiocima omogućava jednostavno odvajanje djelomičnog ili cjelokupnog posjećivanja galerije.

Nakon iseljenja gimnastičkog društva **depoima** namijenjeni prostori, po prvom idejnom nacrtu, preoblikuju se u izložbene depoe i galeriju kopija. Treba spomenuti da galerija ima tristotinjak kopija srednjovjekovnih fresaka među kojima ima veoma velikih formata. Kopije imaju galerijsku ulogu predstavljanja neprenosivog dijela slikarstva, a i veoma vrijedne dokumentacijske građe zbog propadanja freski na terenu. Kao primjer navodim kopiju freske Sv. Nedelje iz Crngroba ili znamenitu Luxuriju Janeza Ljubljanskog iz crkve u Visokom pod Kureščkom. Obje freske danas na vanjštini crkava jedva možemo razaznati.

Sva popratna događanja i muzejsko galerijski rad prema projektu mogući su u preoblikovanoj Klubu delegata.

Projektom je omogućen suvremeni odgojno-obrazovni rad iz likovnih umjetnosti. Jedna cjelina su redoviti posjeti stalnom postavu i izložbama pod stručnim vodstvom, a drugu cjelinu čini odgojno-obrazovni likovni rad koji je odijeljen od izložbenih prostora. Poseban prostor opremljen audio-vizualnim pomagalicama trebao bi omogućiti razmatranje odabranih tema, poglavlja, vrsta, umjetnosti, upoređivanja medija (literatura, glazba, likovna umjetnost), nadopune o npr. arhitekturi koja u galeriji nije predstavljena ili o umjetnosti drugih naroda.

Prostori za interni galerijski rad – radni prostori kustosa, dokumentacija, fototeka, administracija i arhiv – u cijelosti su smješteni u Klub delegata, a povezani su s prostorima za razgovore s posjetiocima (savjeti, ekspertize, pomoć studentima). Knjižnica je logično smještena blizu radnih prostora kustosa, a ipak tako samostalno zaokružena da je osiguran nesmetani rad knjižničnog osoblja, a i vanjskih korisnika. Posebno poglavlje galerijskog rada je manipulacija umjetninama. Prvi idejni projekt je za dovoz predviđao dovoznu i odvoznu rampu. Zbog opterećenosti Prežihove ulice i blizine škole »Prežihov Voranc« Komitet za promet nije dao suglasnost za rampe, pa je stoga prevladalo mišljenje da se dovoz osigura dizalom.

Ekonomičnost teretnog dizala, dragocjenost svakoga četvornog metra u centru grada i pri tome poštivanje gabarita, a nadalje nikakva perspektiva bliskog iseljenja Partizana vodili su u razmišljanje da se funkcija prostora nakon prvog projekta mijenja tako da će u drugom podrumu ispod Robbove fontane biti smještene tehničke instalacije (grijanje, klima, centrala alarmnih uređaja), druge tehničke radionice, garaže i dio restauratorskih radionica (plastika, lijevanje, grubi pripremni radovi).

U prvom podrumu ima dovoljno mjesta za depoe umjetnina, koji su sigurni od poplave i zbog različitosti klimatskih zahtjeva raspoređeni odvojeno prema vrstama: slike, skulpture, grafika.

U prvom podrumu je također prostor za prihvatanje umjetnina za izložbe i odvojen depo za posuđene umjetnine, foto-radionica i priručno spremište za nju. Sadašnji glavni ulaz Kluba delegata je dnevni ulaz galerijskog osoblja.

Kafeterija je posjetiocima dostupna iz ulaznog dijela, a za osoblje i dobavu ima odvojen ulaz i odvojena skladišta. Sobe za goste u Klubu delegata namijenjene su gostima čiji boravak financijski tereti galeriju, tj. voditeljima zamjenskih izložaba, kolegama koji dolaze u Sloveniju na temelju međudržavnih ugovora i kolegama iz Slovenije koji su na praksi u galeriji.

U cijelosti se vodilo računa o horizontalnim i vertikalnim povezivanjima prostora i o izdvojenosti javnosti namijenjenih prostora i prostorija uprave galerije, o sigurnoj i logičnoj manipulaciji umjetninama od dostave i prijema do smještaja u depoima ili zbirkama i u skladu s propisima dovoljnom broju izlaza.

Nakon dovršenog ostvarenja investicije, a i uređenja prostora koje sada zauzima gimnastičko društvo, galerija bi imala 11.392 četvorna metra, od čega je za stalne izložbe slovenske i druge evropske umjetnosti predviđeno 4165 četvornih metara.

Paralelno s izradom projekata arhitekture odvijali su se poslovi za projekte instalacija. Posebna je pažnja posvećena, naravno, osvjetljenju,

koje je ne samo funkcionalan već i oblikovni element suvremenog muzejskog prostora. Projekte je izradio ing. Žitnik, Slovenac koji živi u inozemstvu, a potvrdio se kao specijalist za osvjetljenje u muzejima. Na prostoru na kojem bi trebalo da nikne novogradnja obavljena su arheološka iskapanja, izvršena geološka istraživanja terena i izradene analize zidova obaju objekata, osigurana su financijska sredstva za prvu fazu radova, dobivene potrebne suglasnosti za dobivanje lokacijske dozvole a postupak za njihovo dobivanje je trajao 287 dana.

Izrađeni su idejni projekti sa svim elementima potrebnim za dobivanje građevinske dozvole.

Do te se točke došlo udruženim snagama republičke vlade, gradske vlade, projekatnata i Galerije kao investitora. Sada čekamo odluku o lokaciji. Na dvorištu Kluba delegata raste šest lipa i dva brijesta, stara četrdeset godina. Unatoč tome što imamo plan novog ozelenjavanja, te što ćemo za svako posječeno drvo zasaditi dva nova – kako je običaj u Evropi – odluku o lokaciji zbog suprotnih mišljenja ne možemo dobiti. No, nadamo se da će se to riješiti.

Primljeno: 16. 11. 1990.

Prijevod sa slovenskog jezika:
Lenga Kuliš

SUMMARY

An overview of the renovation projects of the National Gallery in Ljubljana

Anica Cevc

The National Gallery in Ljubljana was founded in 1918, at the suggestion by the city-prefect Ivan Hribar and the painter Rihard Jakopič. Since 1925 it has been located in the building of the National House, a monumental neo-Renaissance construction built to the design of the Czech architect František Škobrantský (1896). The National Gallery owns 3086 paintings, more than 5000 prints and 790 sculptures of Slovene and European artists. Due to a lack of space the permanent display is overcrowded and unattractive for visitors.

In 1988 the National Gallery obtained for its use the building of the Delegates Club (built in 1974), situated along the northern side of the central building, so that preparations for the renovation of the gallery could start. In April 1989 a prize contest for its design was made public and nine architects of renown, belonging to different generation were invited to participate. The panel chose the design of Edo Ravnikar, an architect from Ljubljana. The article gives a presentation of the designs, particularly of the prize winning one. The realization of the renovation will be carried out in stages.